

VRAGENLIJST PRIMAIR ONDERWIJS

DYSLEXIEMONITOR

INHOUDSOPGAVE

Zorgniveau 1: Goed lees- en spellingonderwijs

Stap 1:

Leestijd	blz. 3
Kwaliteit instructiegedrag	blz. 3
Klassenmanagement	blz. 4

Stap 2:

Juist en effectief gebruik van methodes	blz. 5
---	--------

Stap 3:

Toetsen en monitoren	blz. 6
----------------------	--------

Zorgniveau 2: Differentiatie en aanpak binnen de klas. Vaststellen van potentiële uitvallers

Zorgniveau 3: Extra begeleiding individueel of in kleine groepen

Stap 5:

Extra begeleiding individueel of in kleine groepen	blz. 8
--	--------

Zorgniveau 4: Diagnostiek en behandeling in zorginstituut

Stap 7:

Vaststellen van dyslexie (psychodiagnostisch onderzoek)	blz. 9
---	--------

Stap 8:

Afstemming onderwijs – zorg	blz. 9
-----------------------------	--------

Stap 9:

Coaching van leerlingen met lees-/spellingproblemen of dyslexie	blz. 9
---	--------

Stap 10:

Kwaliteitsbeleid met betrekking tot leesproblemen en dyslexie	blz. 9
---	--------

Stap 11:

Professionalisering en ontwikkeling	blz. 10
-------------------------------------	---------

Zorgniveau 1: Goed lees- en spellingonderwijs

Stap 1: Leestijd

1. In mijn groep besteed ik minimaal 5 uur per week aan doelgerichte taalactiviteiten (beginnende geletterdheid, fonemisch bewustzijn en letterkennis, mondelinge taalontwikkeling, woordenschat) **(groep 1 - 2)**.
2. In mijn groep besteed ik minimaal 6 uur per week aan aanvankelijk technisch lezen **(groep 3)**.
3. In mijn groep besteed ik minimaal 2 ½ uur per week aan voortgezet technisch lezen met een gestructureerde methodische aanpak **(groep 4)**.
4. In mijn groep besteed ik minimaal 2 uur per week aan voortgezet technisch lezen met een gestructureerde methodische aanpak **(groep 5 - 6)**.
5. In mijn groep besteed ik minimaal 1 uur per week aan het onderhouden van de technische leesvaardigheden **(groep 7 - 8)**.
6. In mijn groep besteed ik minimaal 1 uur per week aan voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken **(groep 3)**.
7. In mijn groep besteed ik minimaal 45 minuten per week aan voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken **(groep 4 - 5)**.
8. In mijn groep besteed ik minimaal 30 minuten per week aan voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken **(groep 6 - 8)**.

Stap1: Kwaliteit instructiegedrag

Groep 1 - 2

1. In mijn groep besteed ik minimaal 5 uur per week aan doelgerichte taalactiviteiten.
2. Ik lees dagelijks voor.
3. Ik zorg voor interactie tijdens het voorlezen om luisterbegrip te stimuleren.
4. Ik besteed 3 tot 5 keer per week 15 minuten aan het alfabetisch principe en fonemisch bewustzijn.
5. Ik besteed aandacht aan het herkennen van (begin)rijm.
6. Ik besteed aandacht aan het kunnen isoleren van de klinker.
7. Ik besteed aandacht aan het herkennen van letters.
8. Ik besteed aandacht aan klanken in combinatie met schrift.

Groep 3 – 8

1. Ik bespreek voorafgaand aan de les altijd het lesdoel en de inhoud van de les.
2. Ik evalueer samen de leerlingen altijd de les na afloop (wat was moeilijk? Wat heb je geleerd?).
3. Ik doe voor en denk hardop bij het introduceren van een nieuwe leesmoeilijkheid.
4. Ik bespreek na afloop van de les wat de leerlingen geleerd hebben.
5. Ik maak gebruik van concrete voorbeelden bij het geven van instructie.
6. Ik maak gebruik van de context bij het introduceren van een nieuwe leesmoeilijkheid.
7. Ik zorg voor afwisseling tijdens mijn instructie.
8. Ik zorg voor interactie tijdens de instructie.
9. Ik controleer of de leerlingen de leesmoeilijkheid beheersen.
10. Ik zorg ervoor dat de oefenopdracht gelijk is aan de inhoud van de instructie.
11. Ik lees dagelijks voor.
12. Ik maak gebruik van verschillende leesvormen (vrij lezen, duo lezen, lezen in heterogene groepjes, tutorlezen).
13. Ik praat met leerlingen na over de gelezen boeken.
14. Ik heb in het groepsplan vastgelegd met welke instructie leerlingen de beoogde resultaten behalen.
15. Ik organiseer activiteiten om motivatie voor lezen en schrijven te stimuleren (praten over boeken lezen met een leesmaatje, leerlingen laten voorlezen aan kleuters, praten over boeken in kleine groepjes ed.) .

Stap1: Klassenmanagement

Groep 1 - 2

1. Ik laat leerlingen in kleine groepjes zelfstandig werken.
2. Tijdens het zelfstandig werken zijn er duidelijke regels.
3. Ik zorg ervoor dat alle leerlingen weten wat zij moeten doen.
4. Ik ben in staat met een kleine groep aan extra activiteiten rondom beginnende geletterdheid te werken.

Groep 3 – 8

1. Binnen mijn klas kan er op verschillende niveaus gewerkt worden.
2. Ik zorg dat alle materialen voor de les klaarliggen.
3. Ik geef leerlingen verantwoordelijkheid voor hun werk.
4. Tijdens het zelfstandig werken zorg ik ervoor dat leerlingen bij vragen snel verder kunnen met hun werk.
5. Ik zorg voor aanvullende materialen voor de leerlingen die hun werk snel afronden.
6. Voorafgaand aan de (lees)les maak ik duidelijke afspraken over het pakken van materialen en het vragen om hulp.
7. Leerlingen kunnen gemakkelijk zelfstandig de materialen pakken die ze nodig hebben.
8. Ik heb de leeromgeving in mijn klas zo georganiseerd dat ik gedurende de leesles in een kleine groep of individueel met leerlingen kan werken (bijvoorbeeld aan de instructietafel).

Stap 2: Juist en effectief gebruik van methodes

Groep 1 - 2

1. Ik maak gebruik van een methode waarin ook aandacht wordt besteed aan geletterde activiteiten.
2. Ik werk met volgens een groepsplan doelgericht aan beginnende geletterdheid.
3. Ik heb materialen tot mijn beschikking om letterkennis op speelse wijze te stimuleren.

Groep 3 - 8

1. Ik maak gebruik van een methode voor aanvankelijk of voortgezet technisch lezen.
2. Ik heb de handleiding van de lees- en spellingmethode volledig bestudeerd.
3. De methode voor technisch lezen is niet ouder dan 10 jaar.
4. Ik volg richtlijnen van de methode om aandacht aan leessnelheid te besteden.
5. Ik let op of de methode niet teveel leesmoeilijkheden per les behandelt.
6. Ik let op een geleidelijke opbouw in moeilijkheidsgraad van de teksten van de methode.
7. Ik hanteer de doelen en tussendoelen die door de methode worden geformuleerd.
8. Ik zorg ervoor dat de oefenstof uit de methode ook op andere momenten aan de orde komt.

9. Ik werk volgens een groepsplan waarin ik de doelen voor de gehele groep, subgroepen en/pf individuele leerlingen heb vastgelegd.

Stap 3: Toetsen en monitoren

Groep 1 – 2

1. Ik maak gebruik van een signaleringslijst om de ontwikkeling van beginnende geletterdheid bij kleuters in kaart te brengen.
2. Ik maak gebruik van genormeerde toetsen om de taalontwikkeling van leerlingen in kaart te brengen.
3. Ik voer regelmatig individuele observaties uit om zicht te krijgen op de ontwikkeling van beginnende geletterdheid.

Groep 3 – 8

1. Ik leg de leesresultaten van mijn leerlingen op vaste momenten per jaar vast in een leerlingvolgsysteem.
2. Ik gebruik methodegebonden toetsen om de voortgang van het lezen en het spellen te volgen.
3. Ik gebruik niet-methodegebonden toetsen om de vooruitgang van het lezen en het spellen te volgen.
4. Ik hanteer meer dan 2 meetmomenten per schooljaar om de leesontwikkeling te volgen.
5. Ik voer regelmatig individuele observaties uit om zicht te krijgen op de lees- en spellingontwikkeling.
6. Bij het interpreteren van toetsresultaten vergelijk ik de resultaten met vooraf opgestelde leerdoelen.
7. Na één periode van lees- en spellingonderwijs in mijn groep ben ik in staat lees- en spellingproblemen bij leerlingen vast te stellen.

Zorgniveau 2:   Differentiatie en aanpak binnen de klas. Vaststellen van potentiële uitvallers

Groep 1 - 2

1. Ik stimuleer herkenning van letters en klanken bij leerlingen met zwakke taalvaardigheid.
2. Bij taalzwakke leerlingen zorg ik voor preteaching.
3. Ik weet welke leerlingen in mijn groep nog weinig letters kennen en/of gebruiken.
4. Ik zorg spelenderwijs voor extra activiteiten rondom geletterdheid voor leerlingen die achterblijven

Groep 3 – 8

1. Op basis van toetsuitslagen en observatiegegevens pas ik mijn handelen aan op de leerbehoeften van de leerlingen.
2. Ik ondersteun risicoleerlingen door het geven van extra instructie en oefentijd naast de reguliere leesles.
3. De extra instructie en ondersteuning is geen herhaling van de reguliere leesles.
4. Ik begeleid de zwakke lezers extra totdat ook zij de leesmoeilijkheid beheersen.
5. Bij het begeleiden van zwakke lezers/spellers wordt gebruik gemaakt van extra materialen binnen de eigen methode.
6. Bij de keuze voor extra oefenmateriaal let ik erop dat de materialen aansluiten bij de lessen uit de methode.
7. Bij de keuze voor extra oefenmateriaal let ik erop dat de oefeningen taakgericht zijn, d.w.z. gericht op lezen en/of spellen.
8. Ik zorg voor herhaling van de leerstof.
9. Ik bied extra instructie en oefening op letter-, woord- en tekstniveau.
10. Ik raadpleeg de remedial teacher, leesspecialist of zorgspecialist op school als de leerling onvoldoende vooruitgang boekt.

Zorgniveau 3: Extra begeleiding individueel of in kleine groepen

Stap 5: Extra begeleiding individueel of in kleine groepen

Groep 1 - 2

1. Voor die leerlingen die achterblijven in de ontwikkeling van beginnende geletterdheid worden individuele handelingsplannen opgesteld.
2. Ik zorg spelenderwijs voor extra activiteiten rondom geletterdheid voor leerlingen die achterblijven.

Groep 3 – 8

1. Voor een leerling die ernstig achterblijft in de lees- en/of spellingontwikkeling wordt een handelingsplan opgesteld.
2. De zeer zwakke lezers en spellers worden minimaal 1 uur (3 x 20 minuten) per week zeer intensief (in een klein groepje of individueel) begeleid.
3. Voor de zeer zwakke lezers is op school interventiemateriaal beschikbaar dat in of buiten de klas met extra begeleiding kan worden ingezet.
4. Ik stem met de zorgspecialist af wanneer de extra begeleiding kan plaatsvinden.
5. Ik overleg met de zorgspecialist voor inhoudelijke aansluiting tussen leesonderwijs en interventie.
6. Interventie vervangt niet de reguliere leesles.
7. Het effect van interventie wordt op vaste momenten met genormeerde toetsen geëvalueerd.
8. Het effect van interventie wordt tussentijds beoordeeld.
9. Samen met de remedial teacher evalueer ik of remedial teaching ook leidt tot vooruitgang bij de leerling in de klas.
10. Bij ernstige stagnatie wordt contact opgenomen met (externe) deskundigen voor diagnostisch onderzoek.

Zorgniveau 4: Diagnostiek en behandeling in zorginstituut

Stap 7: Vaststellen van dyslexie (psychodiagnostisch onderzoek)

Groep 3 - 8

1. Ik ben op de hoogte van de vergoedingsregeling dyslexie.
2. Bij doorverwijzing kan ik eenvoudig de gegevens voor leerlingdossier aanleveren.
3. Ik weet welke instantie ouders voor psychodiagnostisch onderzoek kunnen benaderen

Stap 8: Afstemming onderwijs – zorg

Groep 3 - 8

1. Na psychodiagnostisch onderzoek wordt het onderzoeksrapport besproken in aanwezigheid van de onderzoeker, groepsleerkracht, zorgspecialist en ouders.
2. Bij doorverwijzing voor dyslexiebehandeling is duidelijk welke taken de school en het behandelinstituut vervullen.
3. Op vastgestelde tijdstippen vindt een evaluatie plaats van de geboden hulp tussen het behandelinstituut en de school.
4. Ik zorg voor afstemming tussen wat ik in de klas doe en wat de behandelaar doet.
5. De ouders van de leerling worden te allen tijde betrokken bij de besluitvorming over de begeleiding (binnen school) en de behandeling (buiten school).

Stap 9: Coaching van leerlingen met lees-/spellingproblemen of dyslexie

Niet opgenomen in Primair onderwijs

Stap 10: Kwaliteitsbeleid met betrekking tot leesproblemen en dyslexie

Groep 1 - 8

1. Ik leg voor alle leerlingen de vaardigheden vast in een eindevaluatie aan het eind van het schooljaar.
2. In een leerlingrapport vermeld ik toetsscores en effecten van geboden interventies **(groep 3-8)**.

3. In een leerlingrapport formuleer ik een advies voor begeleiding in het volgende schooljaar **(groep 3-8)**.
4. Ik licht de leerlingrapporten of dossiers mondeling toe in een overdrachtsgesprek met de nieuwe leerkracht.
5. Ik stel ouders op de hoogte van de extra oefeningen en begeleiding die ik hun kind bied **(groep 1-2)**.
6. Ik heb met de ouders/verzorgers van leerlingen die ik extra begeleid regelmatig contact om de inhoud van de begeleiding en de effecten daarvan te bespreken. **(groep 3-8)**.
7. Er is een plan op schoolniveau waarin omschreven staat hoe begeleiding van leesproblemen en dyslexie wordt vormgegeven.

Stap 11: Professionalisering en ontwikkeling

Groep 1 - 8

1. Binnen mijn school bestaat een nascholingsplan dat ook gericht is op verbetering van het lees- en spellingonderwijs en de zorg voor leerlingen met lees- en spellingproblemen.
2. Ik heb de afgelopen drie jaar minstens eenmaal deelgenomen aan scholingsbijeenkomst om mijn kennis over lees- en spellingproblemen/dyslexie te vergroten.
3. Ik lees vaktijdschriften en bezoek studiedagen en conferenties gericht op lezen en spelling.
4. Ik maak gebruik van collegiale consultatie, zodat ik te weten kom hoe collega's vorm geven aan het lees- en spellingonderwijs en hoe zij lees- en spellingproblemen signaleren en begeleiden.
5. Ik sta open voor nieuwe ontwikkeling en probeer deze te gebruiken om mijn eigen professionele bekwaamheid te ontwikkelen.
6. Wij voeren onder collega's regelmatig groepsobservaties uit om de kwaliteit van ons instructiegedrag te verbeteren.